3. Коммуникативная ориентированность обучения иностранным языкам в неязыковом вузе: Метод. рекомендации для преподавателей. – М.: МГЛУ, 2012. – 72с.

4. Леонтьев А.А. Коммуникативность: пришло или прошло ее время? / Иностр. языки в школе. – 2016. – № 5. – С. 22 – 33.

5. Тер – Минасова С.Г. Доклад на Международной конференции ’’ Языки в современном мире ’’/ Вестник Моск. Ун-та. – Сер.19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2002. №1.

6. Pieho H.E. Some basic problems of communicative foreign language learning / Report on Council of Europe workshop. – 2016. 2 April, – FRG. – P.6.

7. Гончарова О.А., Маслова А.В. Формування міжкультурної компетентності студентів немовних спеціальностей в процесі навчання іноземної мови // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. 2010. № 5. URL: https://goo.gl/2Wqibq.

REFERENCES

1. Gannichenko, T.A. (2009). Formuvannya kommunikatyvnoi kompetencii maybutnih ekonomistiv zasobamy dudaktuhnoi gry u proceci movnoi osvity. [Formation of communicative competence of future economists by means of didactic game in the process of language education]. Kherson.

2. Drozdova, I.P. (2001). Formuvannya movnoi kompetencii u studentiv tehnichnyh specialnostey vyshchyh navhalnyh zakladiv Shidnoi Ukrainy. [Formation of linguistic competence among students of technical specialties of higher educational institutions of Eastern Ukraine]. Kiev.

3. Kommunikativnaya orientirovannost obuheniya inistrannym yasukam v neyazikovom vuse. (2012). [Communicative Orientation of Learning to Foreign Languages in Non-Linguistic High School]. Moscow.

4. Leontiev, A.A. (2016). Kommunicativnost: prishlo ili proshlo ee vremya. [Communication: Has it come or has it gone?]. Moscow.

5. Ter – Minasova, S.G. (2002). Lingvistika i mezhkulturnaya komunikaciya [Linguistics and Intercultural Communication]. Moscow.

6. Pieho, H.E. (2016). Some basic problems of communicative foreign language learning. Strusbourg.

7. Goncharova, O.A., Maslova, A.V. (2010). Formuvannya mizhkulturnpi kompetentnosti studentiv nemovnyh specialnostei v proceci navchannya inozemnoi movy. [Formation of intercultural competence of students of non-native specialties in the process of teaching a foreign language]. Melitopol.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Олена Клименова – доцент кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Наукові інтереси: теоретичні та методичні основи мовної підготовки в вищих навчальних закладах

Ольга Кондрашева – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Наукові інтереси: викладання іноземних мов у вищій школі

Алла Подворчан - старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Наукові інтереси: теорія та практика освіти молоді в Україні

INFORMATION ABOUT AUTHORS

Olena KLYMENOVA – associate professor Department of Ukrainian studies and foreign languages of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

Scientific interests: the theoretical and methodical principles of the language education in higher educational establishments

Olga KONDRASHEVA – assistant professor Department of Ukrainian studies and foreign languages of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

Scientific interests: teaching foreign languages in high school

Alla PODVORCHAN – assistant professor Department of Ukrainian studies and foreign languages of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

Scientific interests: the theory and practice of youth education in Ukraine

УДК 37.016:811.111-053.5-056.3

ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ»

Олександр ЛАБЕНКО (Кропивницький, Україна)

e-mail:alexlabenko12@gmail.com

ЛАБЕНКО Олександр. ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ»

У статті розглядається проблема використання англійської мови у процесі вивчення курсу «Основи інклюзивної освіти». У своєму дослідженні автор опирається на загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, теорію структуральної лінгвістики, нелінійні фрактальні лінгвістичні системи. Це дає практичну можливість у процесі опанування студентами даної

дисципліни паралельно із основною україномовною інклюзивною компетенцією, засвоїти ще додатково певні когнітивні основи оволодіння англомовною інформацією.

Ключові слова: інклюзивна освіта,загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, структуралізм, структуральна лінгвістика,нелінійні фрактальні лінгвістичні системи.

LABENKO Alexandr. THE PROBLEM OF USAGE OF THE ENGLISH LANGUAGE IN THE PROCESS OF STUDYING DISCIPLINE «THE BASIS OF INCLUSIVE EDUCATION»

The paper deals with the problem of usage of the English language in the process of studying discipline «The basis of inclusive education». The author in this scientific research grounds upon Common European Framework of Reference for Languages. It is a consequence with transforming of the system of education in Ukraine to a great extent for correlation with pedagogical process that it have been in European Union. It is connected with development of the Bologna process. Besides that, author exploits the theory of the structural linguistics and non-line fractional linguistic system. It permits for its through practice, at the process of the learning of course «The basis of inclusive education». Moreover, concurrently with Ukrainian linguistic inclusive competences of students more under learns the certain cognitive basis of mastering English speech information, that is bound up with inclusive education. It is utilizations of the methodology of the structural linguistics that gives possibility for lecturer compouse a dictionary don`t for alphabetically but with the certainty semantic (thematic) principle. In this dictionary for the lexical units when they all is bounds up with inclusive education and it be able forms the semantic fields. At that time, it utilizes the technology for the classification of the professional concepts, terms be able occurs in a different way. For this purpose author exploits the innovational technology with non-line fractional linguistic system using this innovational technology gives ability to assignement for students various informations about inclusive education. However, characteristic feature of non-line fractional linguistic system is the scaling and the concept dynamism. It is basises at the integration between the chaotic and the well-ordered English speech informational streams that natural or artificial penetrates into educational process from the Internet, newspaper and other.

Key words: inclusive education; Common European Framework of Reference for Languages; structuralism; structural linguistics; non-line fractional linguistic system.

Постановка проблеми. Закон України «Про вищу освіту» визначає основні напрямки реформування освітньої галузі нашої держави відповідно до вимог Болонського процесу на період до 2020 р. При цьому особливо підкреслюється, що побудована на глибоких наукових дослідженнях освітня система має широко використовувати інновації та всебічний розвиток креативності студентської молоді у процесі їх навчання та виховання .

Проте, все це, у свою чергу, вимагає прискорення формування академічної мобільності студентів та викладачів, яка ґрунтувалася б, у першу чергу, на знаннях іноземної мови, оскільки без належного володіння іноземними мовами випускники середніх та особливо вищих навчальних закладів не зможуть, по-перше, ефективно використати накопичений в інших країнах інформаційно-навчальний та професійний досвід, по-друге, адекватно інтегруватися при потребі у світовий культурно-економічний світ та конкурувати там за робоче місце із випускниками навіть закордонних навчальних закладів.

Отже, для вищої освіти України **наступає якісно інший етап реформування методики викладання предметів** як соціально-гуманітарного, так і природничо-математичного циклу. Цей період висуває перед студентами та викладачами ВНЗ нову вимогу – **відповідні професійні компетенції доповнити вільним володінням** принаймні **англійською мовою**, як загальносвітовою мовою науки та культури.

У свою чергу, зрозуміло ще більше актуалізується вимога належного володіння англійською мовою студентами українських ВНЗ, коли ми говоримо про майбутніх випускників педагогічних факультетів, які будуть працювати із дітьми, що мають особливі освітні потреби. Це пов'язано, як відомо, із багатьма факторами. По-перше, інклюзивна освіта в Україні проходить лише певний етап становлення, а тому не накопичила ще, на нашу думку, відповідного досвіду імплементації надбань спеціальної педагогіки у роботі загальноосвітньої школи. По-друге, на Заході (в Євросоюзі, США, Австралії та інших країнах) уже давно зібрано і проаналізовано вченими цих країн [7] величезну кількість інформації з теоретичних і практичних аспектів впровадження інклюзивної моделі освіти у навчально-виховний процес масової школи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Методологічні засади розвитку науки, і педагогічної науки зокрема, відображені в досить значній кількості праць. Це наукові дослідження О. Глузмана, С. Гончаренка, В. Кременя, М. Фіцули, Е. Юдіна та ін. Значний внесок у висвітлення та розуміння основних засад Болонської декларації та їх адаптацію до вітчизняної вищої освіти зробили такі вчені як В. Андрущенко, М. Згуровський, В. Журавський, В. Грубінко, Я. Болюбаш та ін. В той же час особливості шкільної освіти дітей із особливими потребами та особливості їх розвитку, шляхи соціальної адаптації та реабілітації досліджували у своїх працях такі науковці як В. Бондар, Л. Вавіна, В. Золотоверх, А. Колупаєва, Т. Сак, В. Синьов, М. Супрун, Л. Фомічова, О. Хохліна, М. Шеремет, J. Deppeler та ін.

Шляхи вдосконалення методів вивчення іноземної мови розкрито у працях таких вчених як І.Бім, А.Климентенко, В.Ляховицький, Е.Шубін та ін.

Вивченню методичних аспектів у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням присвятили свої дослідження українські та іноземні вчені Е. Бібікова, О. Завалевська, О. Нікітіна, О. Ноздріна, Ж. М. Адам та ін. [3, 7].

В той же час, аналіз опрацьованої наукової літератури свідчить також і про те, що проблема використання англійської мови під час викладання курсу «Основи інклюзивної освіти» ще досить чітко не поставлена і остаточно не вирішена.

З огляду на сказане, **метою написання статті** є висвітлення певних теоретичних аспектів та досвіду використання англійської мови під час викладання курсу «Основи інклюзивної освіти».

Виклад основного матеріалу.

Як свідчить практика, сучасні студенти прагнуть до такого типу прагматичних знань з того чи іншого предмету, які зможуть допомогти їм швидше адаптуватися за кордоном в іншомовному автентичному середовищі. Проте, слід особливо підкреслити той факт, що їх пізнавальні інтереси не в достатній мірі відображені у змісті навчального процесу. І на це є декілька причин, як це показує аналіз публікацій [3, 7]. Назвемо основні з них.

По-перше, не завжди навіть у наш час і не у всіх ВНЗ із різних причин для студентів педагогічних факультетів напрямку «спеціальна освіта» читається курс «Англійська мова за професійним спрямуванням».

По-друге, викладач англійської мови, як правило, не є одночасно спеціалістом у галузі інклюзивної освіти, а тому багато важливих термінів, понять пов'язаних із інклюзією можуть просто не вивчатися у процесі викладання курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням» або не зовсім вірно трактуватися.

По-третє, внаслідок різної політичної, соціально-економічної та культурно освітньої історії українського та «західних народів» сформувалось різне трактування тих чи інших понять, процесів тощо пов'язаних із спеціальною освітою, а, відповідно, і різне прочитання (переклад) текстового матеріалу.

Відповідно до цього, фактично перед кожним викладачем курсу «Основи інклюзивної освіти» постає проблема **як? Яким чином** підняти рівень викладання свого предмету до загальноєвропейських стандартів?

У даній ситуації, по-перше, на теоретичному рівні можна, дійсно, опертися на Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти. Адже відомо те, що починаючи вже із 1970 року, Радою Європи проводиться цілеспрямована мовна політика тому, що «лише шляхом кращого володіння сучасними європейськими мовами можна полегшити спілкування та взаємодію між європейцями з різними мовами заради підтримки Європейської мобільності, взаєморозуміння і співпраці; подолати упередження і дискримінацію» [2, с. 15].

Отже, як ми бачимо, Рекомендації Ради Європи можуть стати певною методологічною основою для реформування курсу «Основи інклюзивної освіти» на основі ідеї **плюрилінгвізму**. До речі, саме визначення поняття «плюрилінгвізм» подано в документі під назвою **«Common European Framework of Reference for Languages»** і описано наступним чином : «Плюрилінгвізм – це здатність використовувати мови задля цілей спілкування і участі в міжкультурній взаємодії, де особа, з точки зору представника певного соціуму, має різнорівневі уміння з декількох мов та досвід декількох культур. Це представляє собою не накладення чи співставлення окремих компетенцій, але радше існування складної, комплексної компетенції як системи складових (компетенцій), якої може набувати користувач» [2, с. 7].

При цьому особливо наголошується, що **навчання** мов повинно розглядатися **як розвиток формування унікальної лінгвістичної компетенції**. Ця компетенція потребує, щоб її розвивали не лише задля практичної чи професійної мети, а й з освітньою метою задля поваги до інших мов і лінгвістичної різноманітності.

Мало того, у документах Ради Європи, що стосуються мовної політики підкреслюється стратегічна важливість формування і розвитку у підростаючих поколінь **плюрилінгвальної**

свідомості, що дасть потенційну можливість індивідууму опановувати нові мови протягом усього життя. Тобто, шкільна мовна освіта має бути доповненою університетською, а згодом і післядипломною відповідно до культурно-професійних потреб особистості у певний момент життєдіяльності [2, с. 8-9].

Отже, педагог, який у процесі викладання курсу «Основи інклюзивної освіти» використовує англомовні терміни, поняття, тексти тощо, працює, таким чином, у руслі методичних рекомендацій не тільки державних українських документів [2], але й порад і угод розроблених і прийнятих Радою Європи.

При цьому, зрозуміло, викладач може опиратись методологічно і на здобутки як вітчизняної, так і світової мовознавчої науки для того, щоб урізноманітнити методичні підходи до вивчення студентами англомовної інформації у процесі опанування ними предмету.

Наприклад, це може бути теорія структуралізму. Структуралізм – це сформований у XX столітті дослідницький метод, який опирається майже виключно на причинно-наслідкове мислення і сприймає явища як елементи певних цілісностей у їх одночасній взаємопов'язності. При цьому предмети, що виконують ті чи інші функції, вивчаються як цілеспрямовані системи, елементи яких співпрацюють через певні стосунки із цілісністю.

Близько 1905 року категорію структури вперше застосовують у мовознавстві, описуючи взаємовпливи (ітерації) одиниць мовної системи. Досить повно і системно структуральний метод, як відомо, було представлено у 1916 році швейцарським лінгвістом Ф.де Соссюром у його знаменитому дослідженні «Курс загального мовознавства». З цього часу він, власне, і вважається основоположником даної теорії [4, с. 198-199].

Цей вчений, у свою чергу, стверджував, що предметом дослідження лінгвістики повинна бути мова як система знаків, а не мовлення. Власне при ньому особливого значення набула різниця між двома важливими для нас поняттями: **мова (langue)** і **мовлення (speech)**. Швейцарський дослідник, при цьому, виділяв як основну функцію і як умову існування соціальну роль мови. Соціальність приймалась як сутність мови. А відмінність від мовлення полягало в тому, що **мова** – це замкнуте ціле і вона **надає базу для класифікації** [1, с. 116-117].

Таким чином, з погляду теоретико-методологічних засад методики використання англійської мови на заняттях із студентами для викладача у **структуралізмі** як науковій лінгвістичній течії є важливими, на нашу думку, декілька моментів:

- **Розподіл лінгвістики на мову і мовлення**. Що дає можливість розглядати і використовувати англійську та українську мови як системні коди вербального (словесного) спілкування. А мовлення розглядати як комунікативну діяльність, що охоплює чотири аспекти (види) володіння мовою:

1. Слухання (аудіювання) / **listening (oral comprehension)** – сприйняття пов'язаних з інклюзією мовленнєвих акустичних символів і їхнє розуміння.
2. Говоріння / **speaking** – відправлення мовленнєвих акустичних сигналів, які несуть інклюзивну інформацію.
3. Читання / **reading** – розшифровка (декодування) графічних англомовних знаків, пов'язаних із інклюзивною освітою, та розуміння їхніх значень.
4. Письмо/ **writing** – зашифровка (кодування) мовленнєвих сигналів, пов'язаних із інклюзією, за допомогою графічних символів [5, с. 9].

Іншими словами, у процесі використання англійської мови на заняттях із курсу «Основи інклюзивної освіти» студенти паралельно із основною україномовною інклюзивною компетенцією засвоюють (повторюють в окремих випадках) ще додатково когнітивні основи оволодіння англійською вимовою, розвивають навички виразного читання, вимови підготовленого монологічного чи діалогічного мовлення.

- Використання англійської мови (поряд з українською) **як бази для класифікації** понять, термінів з інклюзивної освіти.

Тобто, опираючись на методологію структуральної лінгвістики, викладач курсу «Основи інклюзивної освіти» може, наприклад, укласти для своїх студентів словник-тезаурус, де лексичні одиниці ґрупуються не за алфавітом, а за певним тематичним

(семантичним) принципом. У такому словнику лексичні одиниці, пов'язані з інклюзією можуть утворювати певні семантичні поля.

Для прикладу візьмемо тему заняття: «Управління інклюзивним класом». Це важлива проблема, оскільки педагогові повсякчас потрібно забезпечувати організовану роботу учнів над поточними навчальними завданнями на всіх етапах шкільної освіти. Проте, контингент інклюзивних класів досить часто такий, що майбутні вчителі повинні знати про проблемну поведінку якнайбільше. В тому числі здобуваючи потрібну інформацію з англомовних джерел. А в цьому їм досить допоможе, наприклад, знання відповідних англомовних термінів-орієнтирів:

1. **Attention-seeking behaviour** – поведінка, орієнтована на пошук уваги.
2. **Advoidance of failure behaviour –** поведінка уникання невдачі.
3. **Power behaviour –** поведінка демонстрації сили.
4. **Revenge behaviour –** поведінка помсти.

Крім цього, до технологій-класифікацій з допомогою яких можна надавати студентам інформацію, пов'язану із інклюзією, є також **нелінійні фрактальні лінгвістичні системи [6].** Характерною рисою таких систем є, і це, дійсно, дуже важливо, з одного боку: **самоподібність** (**SCALING**), а з іншого, **динамізм**, який ґрунтується на взаємодії ламінарних та турбулентних інформаційних потоків, що природно проникають у навчальний процес.

До речі, базові поняття у даному випадку – «фрактал», «фрактальна система», «нелінійна фрактальна система», «нелінійна фрактальна лінгвістична система» є поки що для багатьох вчених-лінгвістів, пересічних викладачів курсу «Інклюзивна освіта» ще досить новим поняттями. Тому коротко пояснимо.

Сам термін «фрактал» походить від латинського слова ***fractus*** (зламаний, розбитий), від якого, очевидно, походять і загальновідомі англійські терміни ***fraction, fractional*** – дріб, дробити. З математичного погляду фрактал – це , перш за все, множинність із дрібною розмірністю. Або, по іншому, фрактал – це геометрична структура, частини фрагментів якої в певній мірі подібні самій структурі.

Проте, слід, очевидно, відразу ж зауважити, що для лінгвістичної науки ***лінійні*** (математичні, геометричні) ***фрактали*** не зовсім, зрозуміло, підходять, особливо для використання у методиці викладання курсу «Основи інклюзивної освіти» внаслідок нелінійності самого людського спілкування, яке характеризується, як відомо, великим ступенем непередбачуваності, а то й хаотичності, навіть якщо є і наперед задана тема спілкування. В свою чергу, **лінійні фрактали** – це фрактали, які визначаються *лінійними функціями*, тобто рівняннями першого порядку. При цьому *самоподібність* вони проявляють у звичайному простому «прямолінійному» вигляді: будь-яка частина фракталу є точна копія цілого. У свою чергу, в нелінійних фракталах лише певна частина їх є схожою одна на другу, в той час як інша вже носить видозмінений характер.

У свою чергу, у нашому розумінні ***нелінійна лінгвістична фрактальна система*** – це впорядкована навчальною метою сукупність лінгвістичних фракталів, де самоподібність забезпечується певною сталою одиницею тексту або слова, а нелінійність наявністю певних змін (ітерацій) у змісті фракталів.

До речі, симптоматичним є, на нашу думку, і той факт, що нелінійні лінгвістичні фрактальні системи ми можемо застосовувати також в методиці викладання дисциплін пов'язаних із інклюзією, що включає досить широке поле для використання англійської мови. При цьому, поряд із вивченням матеріалу курсу «Основи інклюзивної освіти» практично, у всіх розділах та напрямках навчальної діяльності ми можемо використовувати нелінійні лінгвістичні фрактали для роботи з англомовним граматичним, лексичним чи фонетичним матеріалом для реалізації загальноєвропейської ідеї плюрилінгвізму та опанування студентами іноземного досвіду. З метою підтвердження даної думки наведемо приклад.

Як вже зазначалося, у вищі навчальні заклади школярі вже приходять досить ознайомленими із англійською мовою, але серед багатьох абітурієнтів, що стали студентами є діти, що мають певні мовні відхилення на всіх рівнях: фонетичному, граматичному,

синтаксичному, методичному, технологічному. Тому ці студенти, звісно, потребують тренувань на безпосереднє вправляння у вимові тих чи інших звуків, слів, словосполучень чи речень, пов'язаних із інклюзивною освітою для того, щоб добитись автоматизації правильної вимови.

Для цього, до речі, можна запропонувати студентам у процесі засвоєння англомовної інклюзивної інформації, наприклад, вправи на диференціацію звуків, слів тощо із застосуванням **нелінійних лінгвістичних фрактальних систем**, щоб тренувати вимову. Наприклад такий фрактальний ряд:

Word class – частина мови.

Word field – семантичне поле.

Word formation – словотвір.

Word index – словникова картотека.

Word recognition skill – навичка визначення значення слова.

Word spider – словникова мережа.

Таким чином, навіть ті декілька наведених нами прикладів можливого застосування структуральної лінгвістики чи нелінійних лінгвістичних фрактальних систем під час навчання студентів курсу «Основи інклюзивної освіти» із застосуванням англомовного мовлення засвідчили: по-перше, здатність впорядковувати для вивчення лінгвістичні поняття, терміни тощо, пов'язані з інклюзивною освітою на основі теорії структуралізму; по-друге, наявність фрактальних систем інклюзивного характеру в англійській мові, які мають україномовні відповідники; по-третє, продемонстрували можливість, а скоріше необхідність застосування обох технологій-класифікацій для реалізації завдань у навчанні студентів на основі **загальноєвропейської ідеї плюрилінгвізму** з метою поглиблення та розширення знань у студентської молоді із залученням зарубіжного досвіду теорії та практики інклюзії.

Подальші наукові дослідження можуть бути пов'язані із використанням ідей структуральної лінгвістики та нелінійних фрактальних систем, англійської мови у створенні композитних інноваційних технологій вивчення курсу «Основи інклюзивної освіти».

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Валерій Іванов. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник / За науковою редакцією В.В. Різуна – К.: Центр Вільної преси, 2010. – 258 с.

2. Європейське Мовне Портфоліо: Методичне видання / Уклад. О.Карп'юк – Тернопіль: Лібра Терра, 2008. – 112 с.

3. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / [Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві]; пер. З англ. – К.: – СПД – ФО Парашин І.С. 2010. – 296 с.

4. Література. Теорія. Методологія / Пер. З польськ. С.Яковенка; Упорядкув. і наук. ред. Д. Уліцької. – 2-ге вид. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.– 543 с.

5. Паращук В.Ю. Настановно-корективний курс фонетики англійської мови: Навчальний посібник – 3-тє вид. – Кіровоград: Полімедсервіс, 2011.– 216 с.

6. Федоров А. Фрактальные системы. Введение в теорию. – Режим доступу: http // asuper. nm. ru/

7. Ashman, A., & Elkins. J. (Eds.). (1998). Educating children with special needs. Sydney: Prentice Hall.

REFERENCES

1. Valerij, I. (2010). Osnovni teorii masovoi komunikatsii I zurnalistuku [The fundamental theories of mass communication and journalism: educational supplies]. Kyiv.

2. Jevropejske Movne Portfolio (2008). Metodychne vydannia [The European Language Portfolio: methodical aids]. Ternopil: Libra Terra.

3. Inklluzivna osvita.(2010). Pidtrymka rozmayittja u klasi:prakt.posib. [The inclusive education. Supporting of variety into class: practical supplies]. Kyiv.

4. Literatura.(2008). Teorija.Metodologija.[Literature.Theory.Methodology]. Kyiv.

5. Parachuk, V.U.(2011) Nastanovcho-rorektyvnyi kurs fonetiky anglijskoji movy [The instraction-correctiuonal course to the Pronunciation of English: educational guide. Ed.3.]. Kirovohrad: Polimedservis.

6. Fjodorov, A. Fraktalnye systemy. Vvedenye v teoryju. [The fractal systems. An introduction to theory. Electronic recource.]. Rezym dostupa [Mode of acces]: http // asuper.nm. ru/

7. Ashman, A., & Elkins. J. (Eds.). (1998). Educating children with special needs. Sydney: Prentice Hall.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олександр ЛАБЕНКО – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та здоров'я людини Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: педагогіка, спеціальна освіта, екологічна освіта, методика викладання української та англійської мови.

INFORMATION ABOUT AUTHOR

Alexzandr LABENKO – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Inclusive Education and Health of Man, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian University.

Scientific interests: pedagogy, special education, ecological education, methods of teaching the Ukrainian and English Languages.

УДК 378.147:81‘255.2:6

НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ У ТЕХНІЧНОМУ ВИШІ: ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ТЕКСТАМИ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ТЕМАТИКИ

Наталія ШАРКОВА, Світлана ШАРКОВА (Дніпро, Україна)

e-mail: nataliya_ua2004@yahoo.com

ШАРКОВА Наталія, ШАРКОВА Світлана. НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ У ТЕХНІЧНОМУ ВИШІ: ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ТЕКСТАМИ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ТЕМАТИКИ

У статті аналізується важливість і особливості організації роботи з технічним текстом в процесі його перекладу. Особлива увага приділяється доперекладацькому аналізу текстів з точки зору лексики, граматики і синтаксису. Підкреслюється важливість створення умов для самостійного формування перекладацької компетентності студентів.

Ключові слова: технічний текст, перекладацька компетентність, термінологічні одиниці, граматичні структури, синтаксичні структури.

SHARKOVA Nataliia, SHARKOVA Svitlana. TEACHING TRANSLATION IN TECHNICAL UNIVERSITY: THE PECULIARITIES OF WORKING ON THE TEXTS OF METALLURGY

Although there is a great demand for professional, competitive translators of technical texts, there is still a lack of optimal translator teaching technologies. The objective of the article is to analyze the activities which can encourage students to develop skills necessary for translating technical literature. Special attention is paid to the analysis of a source text according to the following criteria: lexicon (terminology, compound words, measurements etc.), grammar (tenses, non-finite/ modal verbs etc.), and syntax (sentence structure, types of clauses, participle constructions etc.). The ideas for training exercises are introduced within each criterion. Successful performance of the provided activities presupposes the development of such professional skills as working with different types of dictionaries, reviewing reference literature, searching for the information in the Internet, describing technologies, drawing schemes, writing abstracts in both foreign and native languages, selecting the techniques of translation for proper rendering a text, editing translations, developing native language proficiency. Much attention should be paid to explaining future translators the essence and specificity of metallurgical industry functioning, understanding specifications and manuals. A facilitator should provide students with involving activities in a way that encourages future professionals to be active learners who are able to make decisions, plan and organize work activities, be responsible for the results of the work. All that should result in forming translator’s competence.

Key words: technical text, translator’s competence, terminology, grammatical constructions, syntactic structures.

Хоча у сучасному світі з кожним роком все більшого значення набуває технічний переклад, на теперішньому ринку праці немає достатньої кількості спеціалістів необхідного професійного рівня. З огляду на невпинне зростання потреби у технічному перекладі матеріалів із різноманітних інженерних галузей нагальним постає питання вдосконалення методик навчання фахівців-перекладачів. У першу чергу необхідно розуміти, що така сфера діяльності як технічний переклад не обмежується лише знанням іноземної мови. Перекладач далеко не завжди перекладає текст спонтанно, а використовує безліч словників, довідкових тематичних матеріалів, витрачає багато часу на перевірку та з‘ясування додаткових деталей. Тут потрібне терпіння та здатність дійти до суті, розуміння і чітке уявлення про інженерію та виробництво, готовність вивчати предметні області у разі потреби, за короткий термін оволодівати найрізноманітнішими знаннями й слідкувати за технічними новинками та новинами сфери, що доповнюють спеціалізовані знання з іноземної мови.

Питання підготовки перекладачів у ВНЗ обговорювались у працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як О. Бондаренко, В. Карабан, О. Ковтун, К. Клауді, В. Комісаров, І. Корунець, К. Кузьміна, Л. Латишев, А. Ольховська, А. Онищук, Л. Поліщук, Б. Рубрехт, Л. Черноватий, Р.Тінслей, А. Шамне та ін. Однак забезпечення науково-методичними розробками, спрямованими на формування професійних умінь у майбутніх перекладачів технічних текстів, ще залишається актуальною справою. У цьому зв‘язку *метою даної статті* є аналіз роботи з технічним текстом, з точки зору його сприяння формуванню професійних умінь у майбутніх перекладачів у виші, на прикладі текстів галузі металургійного виробництва.

Металургійна промисловість ґрунтується на досягненнях фізичної хімії, фізики, металургійної теплотехніки, електротехніки, електроніки, кібернетики, теорії металургійних процесів, автоматизації виробництва й керування ним та інше. Це означає, що перекладач, який спеціалізується на галузі металургійного виробництва, повинен мати не лише відмінну